

Türkiye Bankalar Birliği 68. Genel Kurul Toplantısı

Alpaslan Çakar
Yönetim Kurulu Başkanı
Açılış Konuşması

23 Mayıs 2025
İstanbul

Sayın Bakanım, Sayın Başkanlarım, Değerli Konuklar, Kıymetli Meslektaşlarım, Değerli Basın Mensupları,

Sizleri şahsım ve Türkiye Bankalar Birliği adına saygıyla selamlıyorum. Birliğimizin 68'inci Genel Kurul toplantısına hoş geldiniz. Katılımınızdan dolayı şükranlarımı sunarım.

Konuşmama, dünya ve Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerimizi sunmakla başlamak istiyorum. Daha sonra bankacılık sektörümüzdeki son gelişmeler hakkında bilgi sunacağım.

Dünyada son yarım yüzyıla yakın dönemde ekonomi politikasının temel kavramları açıklık, rekabet, entegrasyon, küreselleşme, uluslararası standardizasyon ve öngörülebilirlik olmuştur.

Bu dönemde, dünya geliri yaklaşık 10 kat, dünya ticaret hacmi ise 15 kat arttı. Gelişmekte olan ülkelerin dünya gelirinden aldığı pay %25'ten %44'e yükseldi. Ticaret hacminin gelire oranı ise %37'den %60'a çıktı.

Son 20 yılda yaşanan küresel finansal şoklar, 2018'de başlayan tarifelerin yükseltilmesi, pandemi, pandemi sonrası yüksek enflasyon, Rusya-Ukrayna savaşı, İsrail'in Gazze'yi işgali gibi ekonomik, sosyal ve siyasi olaylar büyüme performansını ve ticaret hacmi artış sürecini olumsuz etkilemiştir. Büyüme dalgalı hale gelmiş ve yavaşlamıştır.

Son dönemde, ekonomi politikasında, genel trendi önemli ölçüde etkileyebilecek değişiklikler vardır; yakın ve dost ülkeler ile iş birlikleri, korumacılık, ticaret zincirinin yeniden şekillenmesi, kutuplaşma ve politikalarda belirsizlik ön plana çıkmaktadır.

Belirsizlik, 2025 yılında dünya genelinde ekonomi ve ticaret politikalarının temel kavramı olmuştur. ABD tarafından açıklanan, yeni yüksek tarifelerin ne kadar süreceği, hangi ülkelere veya bölgelere hangi oranda uygulanacağı, ilişkili ülkelerin buna nasıl yanıt vereceği henüz tam anlamıyla netleşmemiştir. Yön aramakta olan para ve sermaye piyasalarında hareketlilik artmıştır.

Bu nedenle, dünya ekonomisinde %3,5 olan uzun dönem ortalama gelir artışının 2025 yılında %3'ün altına ineceği tahmin edilmektedir. Benzer şekilde, uzun dönem ticaret artış hızının da %6,5'ten %1,7'ye yavaşlaması öngörülmektedir. Enflasyon beklentilerinde ise henüz önemli bir değişiklik bulunmamaktadır.

Sayın Bakanım,

Müsaadenizle, şimdi de Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerimizi paylaşmak istiyorum:

Belirsizliğin yüksek olduğu bu dönemde, şoklara karşı dirençli olmak ve ekonomik programda yer alan hedeflere zamanında ulaşmak için; para ve maliye politikalarının eşgüdümlü olarak finansal istikrarı korumasına, öngörülebilirliği artıracak kural bazlı uygulamalara, verimlilik ve rekabet gücü sağlayacak yapısal reformlara yönelik hali hazırda benimsenen duruşun korunmasına ihtiyaç vardır.

Dengelerin yeniden oluştuğu bu süreçte ülkemiz adına oluşacak fırsat penceresinin iyi değerlendirilmesi için, OVP'nin uygulanması ve sonuçlarının alınması kritik önemdedir. Para politikası enflasyonun düşürülmesine odaklanmıştır.

Sektör olarak, olumsuz etkilerini gördüğümüz ve küresel ekonomide bir süre daha devam etmesini beklediğimiz belirsizliklere rağmen, yaşadığımız dezenflasyon sürecinin devamını önemli görüyoruz.

Ülkemizde makro istikrarın kalıcı olarak tesis edilmesi ve bilançolarımızın sağlıklı olarak yapılması açısından, düşük enflasyon ortamına ulaşılmasının en öncelikli konu olduğunu değerlendiriyoruz.

İlgili kurumlarımızca bu amaçla devreye alınan kredi büyüme sınırları ve zorunlu karşılık düzenlemeleri gibi kural setleri zaman zaman bankalarımıza maliyetler oluştursa da, enflasyonla kararlı mücadelenin sürdürülmesini gerekli görüyor, bu nedenle makro anlamda uygulanan politikayı destekliyoruz.

Ana yol haritası OVP de belirlenen ekonomik programla ilgili geldiğimiz noktayı kısaca değerlendirecek olursak;

- Temel alanlardaki gerçekleştirmelerin OVP de öngörülen hedeflere genel anlamda uyumlu olmasını,
- Büyümede iç ve dış talebin dengelenmesini,
- 2024 yılının ortasında başlayan dezenflasyon sürecinin devam etmesini, enflasyon beklentilerinin iyileşmesini ve fiyatlama davranışlarının süreçte destekleyici olmaya başlamasını,
- Deprem harcamaları hariç olmak üzere, bütçe açıklarının milli gelire oranının %3'ün altına gelmesini,
- Piyasalarda istikrarın sağlanmasını,
- Dolarizasyonun azalmasını ve yatırımcıların TL'ye duydukları güvenin artmasını,
- Ülkemizin kredi notunun yükselmesini ve risk priminin düşmesini
- Döviz arz ve talebinin dengelenmesini,
- Rezervlerin güçlenmesini
- Kamu kesiminin ve özel sektörün borçluluk oranının gerilemesini,

olumlu olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Bakanım, Değerli Konuklar,

İzninizle, şimdi de bankacılık sektöründeki gelişmeler hakkında bilgi vermek istiyorum.

Bankacılık sektörü olarak, sağlıklı ve sürdürülebilir büyüme ile rekabet gücünün artması için makroekonomik istikrarı temel unsur olarak değerlendiriyoruz.

Bu yaklaşımla, sektörümüz Orta Vadeli Program'a güçlü bir destek sağlıyor. Faaliyet ortamındaki iyileşme sayesinde asli işimiz olan finansal aracılık işlevini daha verimli şekilde yapmakta, büyümenin finansmanına katkı vermekte, ödeme sistemlerini etkin bir şekilde çalıştırmakta ve tasarrufların en verimli şekilde kullanılmasına özen göstermekteyiz.

Sayın Bakanım, sektörümüzün finansal sonuçlarını analiz ederken en güncel verileri kullanacağım. Bilanço büyüklüğü, 2025 Mart itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre %40 oranında artarak 36 trilyon TL'yi aşmış, milli gelire oranı %75 olmuştur.

Varlıklarımızın %59'u mevduat ile fonlanmıştır. Mevduatta geniş bir müşteri tabanı vardır. Toplam mevduat %37 artarak 21,1 trilyon TL'ye ulaşmıştır. KKM hariç, TL mevduatın toplam mevduat içindeki payı 15 puan artarak %57'ye ulaşmıştır. Bu artışı çok değerli görüyoruz. 2025 Nisan verilerine göre, KKM'nin toplam mevduattaki payı 2023 yılı sonuna göre 15 puan azalarak %3'e gerilemiştir.

Sektörümüzün aktif kalitesi iyi bir düzeydedir. Kaynakların %67'si menkul kıymetler ve krediler yoluyla ekonominin finansmanında kullanılmıştır. Kredi hacmi %32 artarak 18 trilyon TL'nin üzerine çıkmıştır.

Krediler, gerek müşteri gerekse sektörler bazında çok geniş bir yelpazede dağılmaktadır. Kredilerin dörtte üçü, reel sektörün finansmanı amacıyla kullanılan ticari kredilerden oluşmaktadır. Ekonominin lokomotifi olan KOBİ kredilerinin payı %26 düzeyindedir.

Ticari kredilerde ilk sırada yer alan imalat sanayinin payı yıl sonuna göre 2 puan artarak toplam kredilerin üçte birini aşmıştır. Tarım sektörüne kullanılan kredilerin payı yükselmektedir. Kullanım alanlarına göre ticari krediler, makro ekonomik politikaya uyumlu şekilde, ağırlıklı olarak yatırıma, üretime, istihdama ve ihracata kanalize edilmiştir.

Dünyadaki büyümenin ve ticaret hacminin yavaşlaması, belirsizlikler, jeopolitik riskler ve yüksek enflasyon ortamı dikkate alındığında, kredilerin seyyaliyetinin iyi bir durumda olduğunu söyleyebiliriz. Tahsili gecikmiş alacak oranı 2025 Nisan itibarıyla %2,1 ile makul ve yönetilebilir düzeydedir. Son dönemde, özellikle kredi kartları ve ihtiyaç kredilerinde görülen tahsili gecikmiş alacaklardaki artışın daha iyi yönetilmesi amacıyla bankalar, müşterilerinin yapılandırma taleplerine yardımcı olmaktadır.

Sektörümüz, bilançonun sağlığı açısından ihtiyatlı bir yaklaşım içinde sorunlu krediler için yeterli karşılık ayırmaktadır. Özel karşılık oranı %76, genel karşılık oranı ise %22'dir.

Yeniden yapılandırılan veya itfa planına bağlanan krediler 732 milyar TL ile toplam kredilerin %4,6'sı düzeyindedir.

Sayın Bakanım,

2025 Mart itibarıyla, özkaynaklarımız %35 oranında artmış ve 3,1 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Sermaye yeterliliği rasyosu %18 ile düzenlemelerin belirlediği sınırların üzerinde ve uluslararası ortalamalara yakındır.

Son yıllarda yaşanan şok nitelikli gelişmelere rağmen, sektörümüz sağlam bir yapıda kalmış ve krediler yoluyla büyümenin finansmanını sürdürebilmiştir. Dayanıklılığı sağlayan temel koşul güçlü özkaynaklara sahip olunmasıdır.

Bunu sağlamanın yolu, her sektörde olduğu gibi, makul bir özkaynak karlılığına ulaşılmasıdır. Konuşmamın başında da arz ettiğim gibi, (anlıyor ve hak veriyor olmakla birlikte) başta zorunlu karşılık uygulaması olmak üzere, ekonomi programının bazı araçlarının özkaynaklarımız üzerinde baskı oluşturduğunu ve özkaynaklarımızın reel olarak büyümesini yavaşlattığını söylemek isteriz.

Değerli Bakanım, Değerli Katılımcılar,

İzninizle, şimdi Birliğimizin faaliyetleri hakkında bilgi sunmak istiyorum.

2022 yılında oluşturduğumuz Türk Devletleri Bankalar Birlikleri Konseyi çalışmaları kapsamında yıl boyunca farklı konularda temaslarımız ve iş birliklerimiz oldu.

Coğrafyamızdaki bankacılara, dijital bankacılık ve ödeme sistemleri, KOBİ bankacılığı, katılım bankacılığı gibi konularda eğitim ve tanıtım çalışmaları yoluyla destek oluyoruz. Çok sayıda bölgeden stratejik öneme sahip, potansiyel gördüğümüz yabancı kurumlarla temaslar sağladık ve Arap Bankalar Birliği ile Mutabakat Zaptı imzaladık.

Ekonomimizde kritik öneme sahip sektörlerle yönelik kapsamlı ve nitelikli raporlar hazırlatarak bu sektörlerdeki gelişmeleri kamuoyu ile paylaşıyoruz. Halihazırda, tarım ve enerji sektörleri ile Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması olmak üzere 3 rapor hazırlandı. Lojistik sektörüne yönelik raporu da çok kısa süre içinde paylaşacağız.

Risklerin daha iyi takip edilmesi ve yönetilmesini teminen Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi, Kredi Kayıt Bürosu ile birlikte finansal kuruluşlara ve müşterilere yeni ürün ve hizmetler geliştirmeye devam ediyor. Risk Merkezi raporuna kefil bilgileri, 10 yıl geriye dönük veriler, ödeme oranı, gecikme gün sayısı gibi bilgiler eklendi ve artık ücretsiz olarak finansal tüketicilerle paylaşılıyor.

Bankacılık sektörünün ve mesleğinin tanıtılması, sektöre dair yapılan akademik çalışmaların artırılması amacıyla üniversitelerle yakın bir iş birliği içindeyiz.

Finansal okuryazarlık alanında eğitim çalışmalarımız var. Ülke genelinde çocuklar için bir finansal okuryazarlık yarışması düzenledik. Yarışmanın 2 kazananı bu saatlerde Belçika'nın başkenti Brüksel'de 30 farklı ülkeden çocuğun katıldığı finalde yarışıyor. Güzel haberlerini bekliyoruz.

Her yıl 13 farklı grupta 10 bin finansal sektör çalışanına eğitim hizmet veriyoruz. Akademisyen ve meslek adaylarımız ile sektörü tanıtan toplantılar yapıyoruz. Siber güvenlik, dolandırıcılıkla mücadele, açık bankacılık, hukuki meseleler ve engelli bireylerin bankacılık hizmetlerine erişiminin iyileştirilmesi konularında birçok kamu kurumu ve STK'larla çalışmalar yapıyoruz.

BDDK ve üyelerimizle olan sürekli iş birliği ve bireysel müşteri hakem heyeti çalışmalarımızın da olumlu katkısı ile tüketici hakem heyetlerine bankacılıkla ilgili yapılan başvuru sayısı ve oranı önemli ölçüde azalmıştır. 2012 yılında yaklaşık 5 milyon adet olan finansal sektör başvuruları 2024 yılında 80 binin altına geriledi. Bu başvuruların Tüketici Hakem Heyetlerine yapılan tüm başvurular içindeki payı %59'dan %11'e düştü.

Ülkemizin zengin kültür mirasını yurtdışında tanıtmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı iş birliğinde Sayın Cumhurbaşkanımızın önsözünün yer aldığı Ayasofya Kitabı'nı İngilizce olarak yayımlıyoruz.

Değerli Bakanım, Değerli Katılımcılar,

Birliğimizin faaliyetlerine yönelik bu kısa özetten sonra izninizle, geleceğe ilişkin değerlendirmelerimizi de sunmak isterim.

2025 yılı için, bankacılıkta bilanço ve temel kalemlerdeki artışın enflasyon gerçekleştirmeleriyle uyumlu olmasını bekliyoruz.

Büyümenin finansmanda önemli bir paya sahip olan kredilerdeki genişlemenin ekonomik faaliyetlerle uyumlu bir hızda olmasını ve bankacılık hizmetlerine olan talep artışının sürmesini bekliyoruz. Müşterilerimizin finansal hizmet ve ürün ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamak için güçlü bir çaba ve bir rekabet içindeyiz. Her alanda verimlilik artışını ön planda tutuyoruz.

Küresel gelişmeleri ve etkilerini çok yönlü ve dikkatli bir şekilde değerlendiriyor ve ekonomi yönetimi ile istişare ediyoruz. Tehditleri doğru anlamaya, riskleri iyi yönetmeye ve ekonomimizin büyümesi, güçlenmesi ve dirençli kalması için fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeye çalışıyoruz. Ekonomimiz büyüdükçe ve geliştikçe bankalarımızın ve finansal sektörümüzün büyümeye ve güçlenmeye devam edeceğinin bilinci ile hareket ediyoruz.

Büyüme potansiyelimiz, genç nüfusumuz, dinamik ve çevik özel sektörümüz, ürün ve sektör çeşitliliğimiz, düşük borçluluk oranımız, verimlilik artışını hedefleyen reform

ajandamızın yanında, dünyanın yaşadığı tecrübe sayesinde zorlukların aşılabacağına ilişkin beklentimiz, geleceğe iyimser bakmamızı sağlıyor.

Sektörümüzü ilgilendiren tüm konularda ekonomi yönetimi ve ilgili kurumların yanı sıra diğer tüm paydaşlarla yakın, sürekli, yapıcı bir iş birliği ve güçlü bir iletişim içinde çalışıyoruz. Uygulamada karşılaşılan sorunlar ve tereddütler, çözüm önerileriyle birlikte ilgili tüm kesimlere sunulmaktadır.

Paydaşlarımız ile iş birliği içinde ülkemizin sorunlarının önemli bir çözüm ortağı, her alanda gelişmenin itici gücü olmayı sürdüreceğiz. Güçlü rekabetimiz yanında, iş birliği ve dayanışmayı en iyi şekilde kullanmanın gayreti içinde olacağız.

Sektörümüz ve Birliğimiz çalışmalarına olan destek ve katkılarından dolayı Sayın Bakanımıza, ekonomi yönetimimize, meslektaşlarımıza, üyelerimize, çalışanlarımıza ve yapıcı yaklaşımlarından dolayı diğer tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.